

LLIGA REGIONAL DE MANRESA

Dra. Gemma Rubí (UAB)

La Unió Catalanista nasqué el febrer de 1891 com a una federació unitària d'entitats catalanistes i de personalitats individuals, les quals mantenien en comú l'objectiu els elements de catalanitat, la lluita per la llengua catalana i la defensa del programa de les Bases de Manresa. Aquesta gran plataforma catalanista, soldarà el catalanisme de Barcelona, representat per la Lliga de Catalunya (successora del Centre Català), amb els incipients nuclis comarcals. Un d'aquests nuclis era precisament el manresà, el qual estava dinamitzat per la *Lliga Regional*, entitat fundada el mes de maig de 1890, entre d'altres, pel metge Oleguer Miró i Borràs i pel periodista Lluís Espinalt i Padró. La primera junta directiva, elegida el juliol d'aquest any, Oleguer Miró hi figurava com a vice-president; i el gener de 1891 passaria a presidir l'entitat.

Tal com assenyala l'article 2 dels estatuts de la Lliga Regional de Manresa ¹, signats per l'advocat Marià Vallès i pel jove Lluís Espinalt, l'objectiu principal de l'associació era la regeneració de Catalunya, i la defensa i reivindicació dels seus drets. Els mitjans que els estatuts preveïen per assolir aquest objectiu eren les sessions, l'ensenyança, les publicacions, les conferències i les discussions. Així mateix, en l'article 6 es prohibia explícitament als socis "*sostenir conversas contràrias ni ofensivas á la Religió Catòlica, ó la moral ó a las bonas costums*". Quant a l'organització de la vida interna, l'entitat estava dinamitzada per tres seccions: la secció científica, literària i artística; la secció d'agricultura, indústria i comerç; i la secció d'interessos morals i socials (article 30).

L'òrgan d'expressió de l'entitat era el *Setmanari Català* que començà a publicar-se el 29 de maig del mateix any 1890. Després de la sobtada mort de Lluís Espinalt ocorreguda el juliol de 1895, el metge Oleguer Miró assumí la direcció del setmanari fins a la seva desaparició el 25 de desembre de 1897.

1. *Estatuts de la Lliga Regional de Manresa*, Manresa: Estampa y Libreria de Joseph Abadal, 1890.

Les activitats de la *Lliga Regional de Manresa* se situaven majoritàriament dins del terreny històric i cultural amb la finalitat de revitalitzar la llengua i la cultura catalanes ². Atès que les entitats que s'aplegaven dins la Unió Catalanista menaven una vida força autònoma respecte de la direcció barcelonina, cal assenyalar que la Lliga Regional de Manresa desplegà unes activitats polítiques de caràcter reivindicatiu, utilitzant per a aquest efecte els mitjans de la publicística, la redacció de manifestos de protesta, i la coordinació d'activitats de defensa dels interessos econòmics de la ciutat.

Remarcable va ser la participació de la Lliga Regional en l'organització de les cèlebres Bases de Manresa. La valoració que féu la premsa manresana d'aquest esdeveniment fou desigual. Malgrat que tots els òrgans periodístics de l'època conveniren a qualificar les Bases com a una fita molt important de la història de Manresa. El setmanari republicà possibilista *La Fraternidad* ressenyava l'inici de l'assemblea així: *Llegaron los catalanistas en número mayor de 60; anuncióse la Asamblea con profusión; sabíase positivamente que tomarían parte en los debates catedráticos distinguidos, oradores elocuentes, vates ilustres, y sin embargo el pueblo de Manresa no acudió en tropel ni mucho menos a presenciar un espectáculo que reviste en nuestro concepto todos los caracteres de un verdadero acontecimiento* ³. En canvi, el setmanari carlí *La Voz Manresana* considerava que la concurrència havia estat molt notable ⁴, i no es va perdre cap sessió, amb la qual cosa va fer un seguiment exhaustiu del desenvolupament dels debats. Pel seu cantó, l'òrgan periodístic dels integristes manresans aplaudien la iniciativa "*simpatizando vivamente con los nobles deseos que presiden en general al movimiento catalanista*" ⁵. Per

2. M. Gemma Rubí, *Entre el vot i la recomanació. Partits, mobilització electoral i canvi polític a Manresa (1899-1923)*, Manresa, Angle Editorial, 1995, pp. 86-87.

3. "A los catalanistas" a *La Fraternidad*, 3-IV-1892.

4. *La Voz Manresana*, 26-III-1892 i 2-IV-1892.

5. *La Verdad*, 26-III-1892.

obligació institucional, el portaveu del Consistori conservador, presidit per Pere Arderiu, féu una ressenya força àmplia de l'esdeveniment ⁶.

Dos anys més tard, el juny de 1894 l'entitat fou invitada a ser vocal en la comissió organitzadora de la manifestació proteccionista de Manresa ⁷. El 1896 rebé amb entusiasme l'aspiració de crear una càtedra de llengua i literatura catalanes a l'institut municipal de segona ensenyança. Durant aquest any, s'oposà fermament al contingent de manresans que l'Estat havia assignat per al servei militar; i, reaccionà bel.ligerantment en contra de la disposició ministerial que prohibia l'ús de la llengua catalana en les conferències telefòniques interurbanes. Plenament integrada en la societat civil manresana, la Lliga Regional participà intensament en les campanyes anticentralistes desenvolupades al llarg de l'any 1899 en oposició als pressupostos del Ministre Raimundo Fernández Villaverde i que originà el famós Tancament de Caixes.

La *Lliga Regional de Manresa* fou una entitat respectada per totes les associacions polítiques i per tots els equips de govern municipal de l'època. Ara bé, tingué adversaris que la criticaren com els republicans possibilistes que, cal dir-ho, no foren invitats a l'acte d'inauguració de l'entitat el maig de 1890; i també, admiradors com els carlins que amb ocasió de les eleccions generals de 1891 sol.licitaren formalment el suport dels regionalistes al seu candidat, el fabricant Ignasi Vidal. La *Lliga Regional de Manresa* no va intervenir directament en les conteses electorals durant els anys noranta del vuitcents. Prou que ho sabien els dinàstics conservadors quan es lamentaven l'any 1892 del fet que els catalanistes no es volguessin integrar en un bloc d'ordre, i de preferir, contràriament, contemplar les eleccions en tant que mers espectadors. Com a molt, i a proposta de la Unió Catalanista, la Lliga Regional envià dos interventors al districte de Vilafranca del Penedès per defensar-hi la puresa del

6. *El Vigía Manresano*, 26-III-1892 i ss.

7. Documentació de la carpeta de la Lliga Regional (Arxiu Històric de la Ciutat de Manresa. Secció entitats).

sufragi i la candidatura del catalanista Joan Permanyer en les eleccions generals de 1898.

Aquesta bel·ligerància en contra de la participació activa en l'àmbit electoral, caldria matisar-la quan fem referència a les eleccions municipals. Així, els regionalistes consideraven que per a dur a la pràctica els seus ideals calia començar precisament per aquest nivell de govern, "*per no estar les eleccions municipals tan subjectes a les coaccions i arbitriietats del govern central, i perquè s'escolleixen varis individus i no només un*"⁸. La necessitat de ser presents en el Consistori es produirà, com veiem, molt aviat, per bé que directament la Lliga Regional no presentaria candidatures pròpies. Sí que ho feia quan apadrinava o bé candidats carlins o conservadors. En aquest sentit, les prèdiques dels prelats de la diòcesi serien determinants pel que fa a la conscienciació política dels regionalistes. Com a catòlics tenien uns deures cívics dels quals no calia abdicar, si bé al mateix temps calia ser prudents per tal de no cometre errors induïts per un sistema electoral que consideraven fals i corrupte. En definitiva, compartien amb els carlins la no creença en el sufragi universal, i, per extensió, en el sistema parlamentari de govern.

Això no significava, però, que els associats de la Lliga Regional no tinguessin una afiliació política definida, o que fins i tot, alguns membres de les juntes directives fossin alhora regidors, com és el cas del dentista Pere Carol i Martí, liberal fusionista, o del procurador Josep Coll i Barrera, liberal conservador, ambdós pertanyents al consistori conservador presidit per l'advocat Pere Arderiu i Brugués l'any de la seva fundació.

Una lectura ràpida dels continguts de *Setmanari Català* ens fa adonar del to irònic amb què es comenten les facècies electorals que tenien lloc a la ciutat. Però desconeixem fins a quin punt en el si de l'associació s'encetà algun debat sobre la necessitat d'intervenir directament en l'arena política. Aquesta oposició que es traspua en les pàgines del *Setmanari* creiem que fou la nota predominant en la vida interna de l'entitat. Sí que podem assegurar, per contra, que l'activitat de divulgació de la història de Manresa -el metge Oleguer Miró

⁸ *Setmanari Català*, 23-IV-1891.

era l'encarregat de la secció de les *Efemèrides Manresanes*,⁹ - i de coneixement de la cultura catalana va incidir positivament de cara a la sensibilització d'una opinió gradualment catalanista, si bé conservadora en l'aspecte social i religiós.

Bona part dels membres de la generació dels primers quadres catalanistes en la ciutat de Manresa van abandonar deliberadament l'activitat política i alguns es van refugiar en la investigació i els treballs erudits. Uns altres vindrien a rellevar-los en la tasca de conscienciació. Tot i que ho farien participant directament en l'escenari polític local. Aquests serien els integristes i membres de la Joventut Catòlica evolucionats cap al catalanisme conservador, per una banda, i per l'altra, els integrants de la Lliga Regional que lideraran la revolta dels contribuents amb el conegut *Tancament de caixes* i defensaran aferrissadament el concert econòmic.

9. Oleguer Miró juntament amb Leonci Soler i March i Joaquim Sarret i Arbós eren els historiadors que escrivien els articles d'història al *Setmanari Català*.